

Políticas de competitividade pro sa massaria

Cust'ùrtimu tempus b'at àpidu suluvertu mannu in sos mercados de sas materias primas e de totus sos mèdios de produzione. S'energia e mascamente su gas naturale sunt pighende unu prèju mai bidu in antis de como e sunt aumentende finas sos prèjos de àteros produtos che a sos contzimes, manzimes, forazu, sèmenes, machinàrios e carburantes chi sunt rosighende su profetu de massàjos e pastores.

S'aumentu de sos custos arribat in unu periudu feu pro sa massaria zai sinnada dae sa pademia e dae su tempus malu. Ma totu custu non fit bastante e tando b'at pessadu sa gherra a sighire a aparizare su gàrrigu. In custos meses imbenientes b'at a àere instabilidade e manovras ispeculativas chi ant a sighire a assacheddare sos mercados e duncas sos prèjos de sas mertzes.

Totu custu sena contare chi a livellu europeu b'at novidades de importu pro su settore. In su 2023, difatis, b'at a àere un'àtera riforma de sa PAC e b'at de s'augurare chi chie devet disinnare pighet detzisiones chi impedant su minimonzu de su balore de su frutu de su sartu e chi no andent a discàpitu de sos balanços de sas impresas e de su rèdditu de sos impresàrios agriculos. Ca oe s'iscopu de sa PAC no est solu cussu de azuare su rèdditu de s'impresa agricola ma finas de amparare s'ambiente e sos consumidores. Massajos e pastores, in càmbiu, divent fàghere sa parte issoro pro su chi pertocat s'amparu de ambiente, sa calidade de su frutu, sa seguresa alimentare, s'ocupatzione, su controllu de su sartu.

Sas règulas comunitàrias sunt fatas pro totu s'Europa, in ue bi sunt paisos diferentes pro territòriu, econòmia, règulas fiscales, etz..

Sa Sardinna si devet mòere intro de custas règulas, non si nde podet fàghere a mancu, ma cunforma a sos bisonzos de una massaria ligada a unu territòriu particulare. E duncas chie nos guvernare, dae sa regione a s'istadu, devet tènnere contu de custas diferèntzias e devet disinnare chirchende de non nos fàghere pèrdere competitividade.

Su traballu de su massàju una borta esistiat e pariat cumbeniosu e importante, forsis ca nessi asseguraiat su màndigu; a pustis, cando a sa bida ant pedidu carchi cosa de prus, sa massaria paret chi non bastaiat e ant cumintzadu a l'isbandonare.

Oe su ricàmbiu intre zòvanos e antzianos in Sardinna est de sos prus bassos in Europa, cando chi amus sa bona parte de sos impresàrios chi ant prus de 65 annos. S'azienda mèdia at pagu prus de mes'ètaru e su bonu no investint o investint pagu. Totu custu cheret nàrrere chi sa massaria no est in su tempus benidore de sos zòvanos e chi sos antzianos non sunt galu a tretu de agabare de traballare e chi non investint ca non b'at dinare o si no àteru ca non bi credent.

Mancari oe b'apat custa situatzione econòmica unu setore millenàriu che a cussu de sa massaria podet sighire a dare traballu e benistare a zente meda a fàghere crèschere s'economia sarda comente at semper e fatu. Sunt sas aziendas de pastores e massajos, difatis chi, a pustis de sa prima e de sa segunda gherra, ant mantesu s'economia de s'ìsula, dende a mandigare a una Sardinna pòbera e arretrada, chi ant leadu parte e cun mèritu a su mezeru de sa sotziedade nostra, mandende sos fizos a iscola, faghende entes, assòtzios, cooperativas, cunsòrtzios, leende parte a fàghere bancas.

Finas como, comente a tando, sa massaria podet fàghere sa parte sua, però cheret a li reconnòschere su deretu de produire rèdditu, bisonzat de fàghere polìticas de controllu de sas matèrias primas, polìticas de programatzione e de cumertzializatzione, polìticas de ampàru de sos frutos de sa massaria e de su balore issoro, tocat de santzionare sas situatziones de ispeculatzione e de monopòliu, de premiare sas aziendas virtuosas pro s'ambiente, sa calidade e sa seguresa alimentare, bisonzat de che dogare, o nessi de minimare, sas làcanas chi nos daet s'insularidade, e a abalorare sos vantazos, a manera chi sas impresas podant abarrare in su mercadu sena nd'èssere teràcas. S'Istadu devet pònnere in sas menzus cunditziones de mercadu sos impresàrios a manera chi traballent bene respetende sas règulas de sa lìbera cuncurrèntzia.

Si non resessimus a issolvere sas chistiones chi ponent làcanas a sa cumpetitividade (sa pagu istèrrida de s'azienda, su costu de s'aba, sa burocratzia con totu sos impòsitos, su costu de su traballu, su crèditu, sa continuidade territoriale solu pro nde numenare unas cantas) nd'amus a sighire a pèrdere.

At a bisonzare a beru unu "programa pro sa cumpetitividade" apòsitu inue bi siant totu sos mèdios reales pro sa crèschida de s'impresa.

At a chèrrere duncas a dare cara a sa dimensione econòmica, a sas oportunitades de mercadu, a promòvere s'organizatzione econòmica de sas aziendas, sos assòtzios, sas relatas cun sa GDO e duncas sa cumertzializatzione e s'internatzionalizatzione.

At a chèrrere a minimare su prus chi si podet sos impòsitos burocràticos e amministrativos, mascamente cussos chi costant de prus, e cuberare tempus pro produire.

Tocat de investire in managerialidade chi annanghet a su sistema sa capatzidade de balutare e atzetare finas arriscu e innovatzione chi sunt richesa pro s'impresa.

Bidende su chi est capitende a pustis de pagas dies de gherra, mascamente ca sunt benende a mancare argunas materias primas, forsis tocat de torrare a pessare siat sa riforma de sa PAC e siat su PNRR chi sunt istados fraigados in antis ma como est cambiadu totu e tando est pretzisu a

torrare a una PAC chi punnet a sustènnere galu sa produtzione e su redditu e unu PNRR galu prus orientadu a cussa chi li narant “transizione ecologica”.

Est pretzisu, infines, chi sa massaria torret s’argumentu de prus importu pro sa polìtica regionale ca su pastoriu e sa massaria in Sardinna, galu oe, no ant unu balore econòmicu ebia ma finas sotziale, culturale, ambientale, paesazìsticu. Sunt de importu pro prevènnere sos fogos e pro cuntrastare su degradu de su territòriu. Massajos e pastores punnant semper de prus a sa calidade e s’atividade issoro si prendet bene cun ateras atividades chi sun sa richesa de sas biddas nostras: enogastromia, cultura, archeologia, traditziones. Massaria e pastoriu sunt ligados a sos ischires traditzionales e a su territòriu, ma finas a s’istòria, sa tradizione, sa tziviltade, sa cultura e sa limba sarda. Sunt duncas unu elementu de bundu de s’identidade de su pòpulu sardu.

Sa massaria e su pastoriu duncas devent èssere postos in cundizione de sighire a produrre pro garantire mandigos sanos a sa zente, pro dare postos de traballu, pro amparare s’ambiente e parare fronte a s’ispopolamentu ca su pastoriu e sa massaria sunt ispainados in totu sa Sardinna.